

Sygnatura akt VIII Ga 201/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Leon Miroszewski

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska

SR (del.) Anna Górnik

Protokolant: stażysta Paulina Woszczak

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2016 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. R. i F. S.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 4 lutego 2016 roku, sygnatura akt XI GC 770/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że oddala powództwo i zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 600,00 (sześćset) złotych tytułem kosztów procesu;

II. zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 600,00 (sześćset) złotych tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO (...)SSO (...)SSR del. (...)

Sygnatura akt: VIII Ga 201/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2016 roku, w sprawie o sygnaturze XI GC 770/15 Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów solidarnie M. R. i F. S. kwotę 2.464 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 31 października 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1.101 złotych tytułem kosztów procesu, zarządził też zwrot powodom solidarnie od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie kwotę 256,25 złotych tytułem nadpłaconej zaliczki. Uwzględnił w ten sposób żądanie zasądzenia kosztów najmu pojazdu zastępczego przez cedenta powodów, będącego następstwem szkody wyrządzonej przez osobę, która była ubezpieczona u pozwanego z tytułu odpowiedzialności cywilnej.

W toku procesu Sąd Rejonowy ustalił, że samochód marki R. (...) o nr rej. (...) należy do M. B. i E. B., służył do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie nauki jazdy i był do tego przystosowany, W dniu 30 czerwca 2010 samochód ten został uszkodzony w wyniku kolizji, której sprawcą była osoba posiadająca ubezpieczenie OC u

pozwanego ubezpieczyciela. W wyniku kolizji doszło do uszkodzenia między innymi: błotnika tylnego lewego, wnęki koła tylnego lewego, pokrywy tylnej oraz ściany tylnej.

Pozwana uznała swoją odpowiedzialność za naprawienie szkody wypłacając w ramach odszkodowania kwotę 7.564 złotych za okres 31 dni najmu pojazdu zastępczego, przyjmując stawkę w kwocie 244 zł brutto za jeden dzień najmu. Poszkodowana wynajęła o powodów samochód R. (...) o nr rej. (...) w okresie od 1 lipca 2010 r. do 31 września 2010 roku, który wcześniej wynajęli pojazd należący do I. W., (...), bowiem nie mieli własnych pojazdów w celu prowadzenia nauki jazdy, za cenę 370 zł netto za jeden dzień najmu a poszkodowanej wystawili z tytułu najmu fakturę VAT nr (...) na kwotę 15.128 zł brutto za 31 dni wynajmu płatną w terminie 7 dni. Przyjęto stawkę 400 zł netto (488 zł brutto) za dobę wynajmu. Powodowie zawarli z poszkodowaną umowę cesji wierzytelności.

Pismem z 4 marca 2013 r. Pełnomocnik poszkodowanej wezwał pozwanego ubezpieczyciela do zapłaty kwoty 7.564,00 zł w terminie 7 dni liczonych od dnia otrzymania pisma. Pozwany ubezpieczyciel nie uznał roszczenia.

W dniu 7 września 2010 r. poszkodowana zawarła z powodami umowę cesji wierzytelności, na mocy której przełała swoją wierzytelność przysługującą jej z tytułu polisy ubezpieczenia OC sprawcy w związku ze szkodą komunikacyjną z dnia 30 czerwca 2010 roku w zakresie i z tytułu kosztów najmu samochodu zastępczego.

Uprawieni z tytułu umowy cesji wnieśli o przyznanie i wypłatę odszkodowania tytułem rekompensaty kosztów wynajęcia przez niego samochodu zastępczego. Pozwana odmówiła w zakresie dochodzonej wysokości.

Pozwem z dnia 2 sierpnia 2013 r. powodowie wnieśli do Sądu Rejonowego Szczecin–Centrum w Szczecinie o zasądzenie od pozwanej kwoty 5.100 zł tytułem odszkodowania za wynajem pojazdu zastępczego.

W dniu 30 września 2013 r. powodowie wystąpili przeciwko pozwanej z wnioskiem o zawiązanie do próby ugodowej.

W dniu 13 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin–Centrum w Szczecinie XI Wydział Gospodarczy wydał wyrok w sprawie XI GC 803/13, w którym zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 5.100 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 31 października 2010 r. do dnia zapłaty – zgodnie z żądaniem pozwu. Wyrok ten jest prawomocny.

Dalej Sąd Rejonowy ustalił, że uzasadniony i konieczny czas naprawy pojazdu R. (...) nr rej. (...) wynosił 32 doby. Ustalony koszt wynajmu samochodu zastępczego do prowadzenia lekcji nauki jazdy o parametrach zbliżonych do pojazdu uszkodzonego w opcji pełnego ubezpieczenia pojazdu, z wykupionym udziałem własnym w szkodzie i bez limitu kilometrów w 2010 r. wahał się w granicach od 350 zł do 400 zł netto za dobę.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest zasadne. Przyjął, że umowa zawarta pomiędzy sprawcą szkody a pozwanym ubezpieczycielem była zgodna z przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1152 ze zm.). Zgodnie z art. 4 powołanej ustawy ubezpieczeniem obowiązkowym jest ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. Z kolei stosownie do treści art. 13 ust. 2 ustawy w obowiązkowych ubezpieczeniach OC odszkodowanie wypłaca się w granicach odpowiedzialności cywilnej podmiotów objętych ubezpieczeniem, natomiast w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego (art. 22 ust 1 ustawy).

Powołując art. 822 § 1 k.c. Sąd Rejonowy stwierdził, że przez umowę ubezpieczenia OC ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony, przytoczył też treść art. 822 § 4 k.c., zgodnie z którym uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

Sąd ten uznał, że poza sporem pozostawało, że spełnione zostały wyżej wymienione przesłanki, a mianowicie pozwana nie kwestionowała, że sprawcą szkody była osoba, która była w tym czasie ubezpieczona z tytułu odpowiedzialności cywilnej u pozwanego ubezpieczyciela, a co za tym idzie pozwana jest legitymowana biernie do występowania w

niniejszym procesie. Poza sporem pozostawała także umowa cesji wierzytelności przysługującej poszkodowanemu na rzecz powodów i jej ważność. Niesporny był również uzasadniony okres najmu pojazdu zastępczego na okres 31 dni.

Spór w istocie dotyczył ustalenia wysokości zaistniałej szkody, a konkretnie przyjętej przez strony uzasadnionej stawki czynszu najmu pojazdu zastępczego. W tym zakresie Sąd Rejonowy w całości oparł się na dokumentach przedłożonych przez strony, w tym – na wcześniejszym wyroku Sądu Rejonowego dotyczącym części roszczenia, a także opinii biegłego, kwestionowanej wprawdzie przez stronę pozwaną, lecz podtrzymanej przez biegłego na rozprawie głównej po zapoznaniu się z zarzutami strony pozwanej, przy rzeczowym odniesieniu się do wszystkich zarzutów wyartykułowanych przez pozwaną spółkę.

Sąd pierwszej instancji w całości oparł się na dokumentach przedłożonych przez strony, pisemnej i ustnej opinii biegłego oraz zeznaniach świadków – E. B. i M. B., a także powoda – F. S.. Zeznania świadków uznał za spójne i korespondujące z resztą materiału dowodowego.

Świadkowie twierdzili, że uszkodzony pojazd nie mógł zostać zastąpiony przez żaden inny posiadany przez nich i wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej. Powód wyjaśnił z kolei, że zmuszony był wynająć auto od konkurencji, bo wynajmujący nie mieli w owym okresie wolnych pojazdów, zaś okres wynajmu auta przez nich pokrywał się z okresem wynajmu poszkodowanym.

Wyjaśniając podstawę prawną odpowiedzialności sprawcy szkody Sąd Rejonowy stwierdził, że jest to odpowiedzialność za zdarzenie komunikacyjne wywołujące szkodę na zasadach ogólnych – o których mowa w art. 436 § 2 k.c. – czyli na zasadzie winy (art. 415 k.c.). Powyższe ustalenie implikuje odpowiedzialność pozwanego jako ubezpieczyciela bezpośredniego sprawcy szkody. Kontynuował, że sprawca szkody w wypadku komunikacyjnym ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 436 k.c. oraz według zasad określonych w art. 363 k.c., a w wypadku odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń – według zasad określonych w § 2 tego przepisu, przy czym zobowiązany ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa działania, z którego szkoda wynika. Naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł (art. 361 k.c.). Odszkodowanie ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wypłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem. Zgodnie z obowiązującą w polskim prawie cywilnym zasadą pełnego odszkodowania, którą wyraża przepis art. 361 § 2 k.c., naprawienie szkody ma zapewnić całkowitą kompensatę doznanego przez poszkodowanego uszczerbku. Z tego względu naprawienie szkody obejmuje – w granicach wyznaczonych przez związek przyczynowy – straty, jakie poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby szkoda mu nie wyrządzono.

Co do oceny zasadności wynajęcia przez poszkodowanego pojazdu zastępczego, nie budziła ona wątpliwości Sądu Rejonowego. Również pozwana nie kwestionowała ogólnej zasadności wynajęcia pojazdu zastępczego przez poszkodowanego, toteż Sąd ten uznał, że wynajem pojazdu zastępczego pozostawał w adekwatnym związku przyczynowym z zaistniałą w dniu 30 czerwca 2010 r. kolizją drogową. Powołał się też na ustalenia poczynione w sprawie XI GC 803/13, w której roszczenie powoda zostało uwzględnione w całości. Tym samym w ocenie Sądu Rejonowego zastosowana przez strony umowy najmu samochodu zastępczego stawka w wysokości 400 złotych netto mieści się w granicach stawek rynkowych, co wykazała także opinia biegłego, którą Sąd ten uznał za spójną, logiczną i wyczerpującą, a metodologię przyjętą przez biegłego za niebudzącą zastrzeżeń, Biegły określił uzasadniony technologicznym i organizacyjnym czasem naprawy okres wynajmu pojazdu zastępczego na 32 dni (gdy tymczasem powodowie wnosili o zasądzenie kwoty za 31 dni wynajmu), a także potwierdził stawkę najmu 400 zł netto za dobę jako mieszczącą się w górnej granicy stawek rynkowych.

W odpowiedzi na zarzuty pozwanej biegły wyjaśnił, że koszt najmu pojazdu do nauki jazdy nie wynika z kosztów przystosowania samochodu, ale przede wszystkim z charakteru i okresu jego eksploatacji, gdyż pojazdy te są eksploatowane przez uczących się jeździć. W efekcie zużycie eksploatacyjne jest zdecydowanie (dwukrotnie) wyższe niż przy normalnej eksploatacji, a zatem i okres amortyzacji takiego samochodu jest inny. Pojazdy do nauki jazdy są często wymieniane, bowiem szkoły nauki zazwyczaj zmieniają samochód wtedy, gdy (...) wprowadza nowy

model do prowadzenia egzaminów. Biegły, potwierdzając, że ceny wynajmu pojazdu zastępczego przystosowanego do nauki jazdy są znacznie wyższe od cen wynajmu pojazdów do użytku osobistego, jednocześnie szczegółowo opisał czynniki wpływające na ten stan rzeczy. W ocenie Sądu Rejonowego wnioski biegłego, potwierdzone jego wieloletnim doświadczeniem w tym zakresie, okazały się w pełni przekonujące. Biegły wyjaśniał, że co do zasady samochód przystosowany do nauki jazdy trudniej wynająć, aniżeli pojazd „zwykły” nieprzystosowany do nauki jazdy, stąd należy liczyć się z tym, że wynajmujący kupując taki samochód stosuje stawki wyższe aniżeli stawki wobec pojazdów, które częściej są wynajmowane, a zatem ich wartość (cena) podlega szybszej amortyzacji. Dodatkowo biegły wyjaśnił, że ustalił, iż stawki katalogowe najmu co do zasady są prawdziwe i dotyczą realnych stawek najmu. Wyjaśnił, że ustalenie takie uczynił w oparciu o telefony do punktów najmu takich pojazdów, gdzie podawał się za klienta, zaś ceny podawane przy takim kontakcie, nie różniły się od katalogowych.

Odnosząc ofertę przedstawioną przez powoda, które wskazywać miały na stosunkowo niskie stawki najmu, biegły wyjaśnił, analizując te oferty, że mają one charakter ogólny. Biegły, powołując się na swoje doświadczenia i badania w tym przedmiocie wyjaśnił, że podstawowa stawka najmu pojazdu może być rzeczywiście niska, przy czym nie uwzględnia ona szeregu dodatkowych a jednak niezbędnych i pożądanых opcji najmu, takich jak ubezpieczenie pojazdu, zniesienie udziału własnego w uszkodzeniach, możliwość wyjazdu za granicę, możliwość zmiany kierowców, brak limitu kilometrów. Dodając dodatkowe opłaty za wymienione opcje, stawka najmu odpowiednio wzrasta.

Sąd Rejonowy wskazał też, że kalkulację biegły przeprowadził w oparciu o badanie szeregu ofert. Wyjaśnienia wymaga przy tym, iż strona pozwana usiłowała wykazać, nieskutecznie zresztą, jakoby przedmiotowa stawka czynszu najmu pojazdu zastępczego została znacznie zawyżona, sugerując jednocześnie, iż na rynku pojazdów zastępczych przystosowanych do nauki jazdy może dochodzić do zмовы cenowej wynajmujących. Strona pozwana na dowód swoich twierdzeń przedłożyła dokument w postaci faktury VAT za wynajem pojazdu zastępczego przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w S.. Z dokumentu tego wynikać miałyby, iż za dwie doby najmu pojazdu zastępczego ośrodek uiszczył kwotę 460 zł netto. Strona pozwana nie uwzględniła jednak, iż przedmiotowa faktura przyjmuje stawkę godzinową (oznaczenie na dokumencie „wynajem auta 3.29 rbg”) a nie dobową wynajmu auta zastępczego, co powoduje, że wskazana w niej kwota nie przekłada się na kwotę wynagrodzenia za całą dobę najmu innego pojazdu zastępczego, czyniąc dokument nieprzydatnym do ustalenia odmiennych stawek czynszu najmu (karta 149). Co więcej, biegły, odnosząc się do stawki ujętej w fakturze, wyjaśnił, iż relatywnie niska stawka najmu pojazdu zastępczego może wynikać chociażby z takiego czynnika jak prowadzenie stałej współpracy w zakresie dostarczania pojazdów zastępczych pomiędzy wynajmującym a najemcą. Podsumowując, Sąd Rejonowy stwierdził, że nie sposób podejrzewać, że mogło w warunkach niniejszej sprawy dojść do naruszenia art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Relatywnie wysokie ceny najmu pojazdów zastępczych przystosowanych do nauki jazdy można zatem w prosty sposób wyjaśnić zwiększeniem zapotrzebowania na tego typu pojazdy. Sąd nie negował, że hipotetycznie wśród wynajmujących pojazdy zastępcze mogło dojść do tzw. „zмовы cenowej”, niemniej jednak zasada ekonomii myślenia przemawia za wyborem w pierwszej kolejności hipotezy obciążonej najmniejszą ilością założeń. W tej sytuacji, na pozwanej w całości spoczął obowiązek wykazania, iż przyczyną wzrostu cen miałyby być naruszenie przepisów powołanej ustawy, nie zaś naturalne procesy rynkowe. Jednakże, strona pozwana nie udźwignęła ciężaru dowodu w tym zakresie.

Marginalnie jeszcze, odnosząc się do kwestii dokonania zapłaty przez powodów na rzecz I. W. z tytułu wynajmu pojazdu, Sąd Rejonowy wyjaśniał, że ustalenie stanu faktycznego w tym zakresie okazałoby się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Kwestia uiszczenia wynagrodzenia za najem przez powodów wobec I. W. uznał za mającą znaczenie tylko z punktu widzenia wzajemnych rozliczeń tychże podmiotów. I. W. nie jest stroną procesu, toteż fakt spełnienia (lub też nie) wobec niej świadczenia nie może świadczyć o tym, czy zasadne było ustalenie czynszu najmu pojazdu zastępczego we wskazanej pozwem wysokości. Logicznym było dla Sądu Rejonowego, że stawka za dzienny najem pojazdu uiszczana przez powodów na rzecz I. W. powinna co do zasady być niższa aniżeli przez nich zastosowana

Z uwagi na powyższe za zasadne Sąd Rejonowy uznał obliczenie rzeczywiście przysługującego powodom odszkodowania w oparciu o iloczyn stawki dziennej 400 zł netto i standardowego czasu naprawy w wymiarze 31 dni,

pomniejszonego o dotychczas uiszczone oraz zasądzone odszkodowanie w łącznej wysokości 12.664 zł (5.100 zł + 7.564) zł. Przyjął, że rzeczywista poniesiona przez powodów szkoda związana kosztami wynajmu pojazdu zastępczego mieściła się w kwocie 15.128 złotych zł brutto, przy czym pozwana pokryła szkodę w wysokości 12.664 złotych. Do zapłaty pozostała kwota 2.464 złotych, tym samym powództwo podlegało uwzględnieniu w całości.

Za niezasadny uznał Sąd Rejonowy zarzut przedawnienia roszczenia. Przytoczył generalną zasadę przedawnienia roszczeń z umów ubezpieczenia, uregulowaną w art. 819 § 1 k.c., który stanowi że roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech, natomiast wyjątek od generalnej zasady trzyletniego okresu przedawnienia są roszczenia z umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Zgodnie z brzmieniem art. 819 § 3 k.c. termin roszczeń poszkodowanego wobec zakładu ubezpieczeń o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem okresu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym (deliktem) lub niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania (kontraktem). Wobec tego termin roszczeń poszkodowanego wobec zakładu ubezpieczeń z umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej deliktowej m.in. za wypadki drogowe roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie określił jako tożsamy z terminem przedawnienia określonym w art. 442¹ k.c. Zgodnie z brzmieniem § 1 tego przepisu roszczenia z tytułu czynów niedozwolonych przedawniają się po upływie 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia nie później jednak niż 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. W warunkach niniejszej sprawy bieg terminu przedawnienia był przerwany w dniu 2 sierpnia 2013 r. w następstwie wniesienia pozwu do sądu. Tym samym w chwili wszczęcia przedmiotowego postępowania roszczenie nie było przedawnione.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. zgodnie z żądaniem pozwu. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparł na podstawie z art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Uznał, że na poniesione przez powodów koszty złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 124 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika – 600 zł, zgodnie z § 6 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348), oraz część wynagrodzenia biegłego w kwocie 343,75 zł (pokryta z zaliczki wpłaconej przez powodów).

Obowiązek zwrotu na rzecz powodów solidarnie kwoty 256,25 zł wynikał z faktu uiszczenia przez pełnomocnika powodów zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego w kwocie 600, zapłaty z tej zaliczki części wynagrodzenia biegłemu (600 złotych – 343,75 złotych = 256,25 złotych) i jej rozliczenia zgodnie z normą art. 84 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku złożyła pozwana zaskarżając go w zakresie punktów I i II. Wyrokowi zarzuciła:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest:

a) art 233 § 1 k.p.c. poprzez :

- nienadanie właściwego znaczenia faktowi przedstawienia przez powodów faktury za najem pojazdu przez powodów od LG R. oraz za podnajem pojazdu przez powodów poszkodowanej za okres pierwszych 31 dni najmu, podczas gdy zgodnie z przedstawioną umową najmu oraz potwierdzeniem zwrotu pojazdu, a także zgodnie z zeznaniami powoda F. S., zarówno najem, jak i podnajem pojazdu trwał 63 dni, a także przedstawienia przez powodów jedynie dowodu zapłaty części wynagrodzenia z tytułu przestawionej faktury najmu wystawionej przez LG R. - podczas gdy z faktu tego, w oparciu o zasady doświadczenia życiowego Sąd powinien był wysnuć wniosek, że w istocie przedstawione faktury opiewają na wynagrodzenie z tytułu najmu za cały okres najmu, a zatem zastosowana stawka wynagrodzenia była w istocie dwukrotnie niższa niż wskazana w fakturze,

- uznanie, że powodowie wykazali opinią biegłego, jakie są średnie stawki najmu pojazdów zastępczych przystosowanych do nauki jazdy, podczas gdy biegły wydał opinię na podstawie analizy cenników, a nie faktycznie zawieranych umów, co czyni jego opinię nieprzydatną dla rozstrzygnięcia sprawy; zresztą biegły przyznał, że analizy ekonomicznej nie prowadził.

- uznanie, że ceny najmu pojazdów zastępczych zawarte w oficjalnych cennikach są cenami rynkowymi, podczas gdy odmienny wniosek wynikał z dokumentów przedłożonych przez pozwanego,

b) art. 227 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że kwestia wysokości wynagrodzenia zapłaconego przez powodów na rzecz LG R. z tytułu najmu pojazdu nie ma dla przedmiotowej sprawy znaczenia, skutkujące oddaleniem wniosków dowodowych pozwanego o zobowiązanie powodów do przedłożenia faktur za najem oraz podnajem za pozostały okres najmu i dowodu uiszczenia reszty wynagrodzenia za najem pojazdu od LG R. oraz zobowiązanie I. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą LG R. do udokumentowania faktycznie pobranego wynagrodzenia za najem - podczas gdy ustalenie, że rzeczywista stawka najmu pojazdu od LG R. była znacznie niższa niż określona w fakturze, musiałoby prowadzić do wniosku, że stawka określona w fakturze wystawionej przez powodów na rzecz poszkodowanej jest nierynkowa, skoro umowa zawarta z poszkodowaną dotyczyła tego samego pojazdu i tego samego okresu najmu;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 363 § 1 zd. 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię skutkującą niewłaściwym przyjęciem, że kwota odszkodowania za wynajem pojazdu zastępczego przystosowanego do nauki jazdy, wyliczona przy zastosowaniu stawki 400 zł za dobę, stanowi kwotę odpowiednią w realiach niniejszej sprawy, podczas gdy Sąd powinien był przyjąć, że jest to kwota, która przekracza koszty ekonomicznie uzasadnione.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o:

1. w oparciu o art. 380 k.p.c. o zmianę postanowienia Sądu I instancji oddalającego wnioski dowodowe pozwanego o zobowiązanie powodów do przedłożenia faktury za najem z tytułu umowy zawartej przez powodów z LG R. oraz faktury za podnajem z tytułu umowy zawartej przez powodów z poszkodowaną za pozostały okres najmu i dowodu uiszczenia reszty wynagrodzenia za najem pojazdu od LG R. oraz zobowiązanie I. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą LG R. do udokumentowania faktycznie pobranego wynagrodzenia za najem pojazdu - poprzez uwzględnienie tych wniosków dowodowych,

2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

3. zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania w II

instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie, w razie uznania przez Sąd, że zachodzi przypadek określony w art. 386 § 4 K.p.c., o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z pozostawieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów procesu, obejmujących koszty zastępstwa adwokackiego. Zaprzeczyli, że przedstawiona do pozwu faktura obejmowała dłuższy okres najmu pojazdu, niż wskazany w jej treści. Podnieśli nadto, że analiza cenników przez biegłego jest wystarczająca dla określenia wysokości rynkowej ceny najmu pojazdu przystosowanego do nauki jazdy. W sprawie spełnienia zobowiązania powstałego pomiędzy powodami a I. W. stwierdzili, że nie jest to przedmiotem niniejszego postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie istotą sporu było ustalenie, czy powodowie wykazali koszty najmu pojazdu zastępczego w związku ze szkodą, za którą odpowiada pozwany ubezpieczyciel z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku komunikacyjnego, których zwrotu dochodzili od pozwanego w niniejszym procesie. Powyższe ustalenie musiało uwzględniać całość rozliczenia za okres, który powodowie wskazali jako objęty najmem pojazdu zastępczego na rzecz poszkodowanych, a więc nie tylko za ten, który objęty jest roszczeniem, a także już dokonaną wypłatę lub zasądzenie w innym procesie.

Istotnym też było rozliczenie najmu, z którego korzystali sami powodowie, by dysponować pojazdem niezbędnym do przekazania poszkodowanemu w celu prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie nauki jazdy. Do tego ustalenia nie wystarczyło przedłożenie faktury wystawionej powodom przez I. W.. Wobec zaprzeczenia strony pozwanej co do poniesienia przez powodów kosztu najmu pojazdu od I. W. w wysokości określonej w fakturze, zwłaszcza w sytuacji przedstawienia przez powodów tylko częściowej zapłaty z tej faktury, na powodach spoczywał ciężar wykazania, że uzasadniony koszt najmu pojazdu zastępczego na rzecz poszkodowanego, z którym powodów łączyła umowa cesji wierzytelności, obejmował kwotę wyższą niż zapłata powodów na rzecz I. W. w wysokości 6.500 złotych.

Skarżący ma rację, że opinia biegłego sądowego wydana w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie mogła stanowić o cenach rynkowych najmu tego typu pojazdów, co pojazd zastępczy udostępniony poszkodowanemu, odpowiadający rodzajowo pojazdowi, który uległ uszkodzeniu, zwłaszcza, że biegły w swojej opinii przyznał fakt oparcia się na dostępnych mu cennikach. Okoliczność ta nie miałaby istotnego znaczenia gdyby powodowie wykazali, że koszt, który został poniesiony przez nich z tytułu najmu pojazdu u I. W. faktycznie wskazywał na najem pojazdu w celu następnie udostępnienia go poszkodowanemu, a w dalszej kolejności, że kwota za najem pojazdu od powodów obejmuje jedynie okres, za który powodowie domagają się zapłaty. To pozwana musiałaby wówczas wykazać, że poszkodowany miał realną możliwość najmu pojazdu zastępczego w celu, który był realizowany przy użyciu pojazdu, który został uszkodzony, w niższych cenach, niż wykazane przez powodów, jako poniesione.

Trzeba też pamiętać, że powodowie reprezentowali poszkodowanego w postępowaniu ubezpieczeniowym już od momentu zgłoszenia szkody, toteż współdziałanie z pozwanym w celu jej usunięcia, powinno być na tyle transparentne, że wykluczona powinna zostać wszelka ewentualność dochodzenia świadczeń, które nie odpowiadają rzeczywistym kosztom naprawienia szkody, z uwzględnieniem także obowiązku dążenia przez poszkodowanego w sprawie, do jej minimalizacji.

W związku z powyższym zaniechanie egzekwowania wymagania w stosunku do powodów, o przedłożenie faktury za cały okres najmu, o którym powodowie twierdzili w niniejszej sprawie, a także wezwania I. W. o przedłożenie dowodu otrzymania od powodów zapłaty za cały okres najmu od niej pojazdu, określony w wystawionej przez nią fakturze, skutkowało naruszeniem art. 227 k.p.c.

Naruszenie to wyrażało się też tym, że w toku postępowanie pierwszoinstancyjnego zostało wydane zarządzenie, w którym pełnomocnik powodów został zobowiązany do przedstawienia dokumentów, które były żądane w punkcie 6 sprzeciwu od nakazu zapłaty, a więc faktury za najem pojazdu marki R. (...) nr rej. (...) od I. W. za pozostały okres najmu tego samochodu oraz dowodu uiszczenia reszty należnej kwoty przez powodów za fakturę (...), to jest dołączoną już do pozwu fakturę wystawioną im przez I. W. jak i za pozostały okres najmu, natomiast wykonanie tego zarządzenia nie zostało wyegzekwowane, nie zostały też wyciągnięte wniosku z faktu zaniechania strony powodowej przedłożenia żądanych dokumentów.

Wniosek ten został przez pozwaną złożony na okoliczność całkowitych faktycznych kosztów najmu pojazdów zastępczych w okresie ich rzeczywistego używania przez poszkodowanego, a więc na okoliczność istotną dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem mającą znaczenie w zakresie ustalenia wysokości szkody będącej skutkiem wypadku komunikacyjnego, z którym powodowie wiążą odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela w niniejszej sprawie.

Wzmiankowane zarządzenie w toku rozprawy przed Sądem pierwszej instancji zostało opatrzone rygorem skutków z art. 207 § 6 k.p.c., a więc polegającym na niedopuszczalności późniejszego złożenia tych dowodów. Rygor ten

wskazuje na przyjęcie, przez Sąd Rejonowy, że to na powodach, zgodnie z art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania tych okoliczności, których ustaleniu powyższe dowody miały służyć. Należy zaaprobować to przyjęcie.

Warto dodatkowo zauważyć, tym razem w kontekście art. 233 § 2 k.p.c., że nie przedstawiając żądanych dowodów powodowie w istocie odmówili ich przeprowadzenia, co miało po pierwsze ten skutek, że w sposób nieuprawniony utrudnili obronę stronie pozwanej, natomiast po drugie, nie sprostali własnemu ciężarowi dowodzenia. Obowiązek zastosowania tego przepisu zachodzi w każdej sytuacji niewykonania zobowiązania do złożenia dowodu, którego dopuszczenie i przeprowadzenie jest wnioskowane w toku postępowania, albo sąd uzna za konieczne przeprowadzenie dowodu z urzędu.

Powyższego nie zmienia okoliczność, że wnieśli, jakoby wykonując zobowiązanie do złożenia wymienionych wyżej dokumentów, o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powoda F. S.. Przesłuchanie to w ogóle nie dotyczyło kwestii ustalenia rzeczywistego okresu najmu, ani kwoty czynszu najmu pojazdu zastępczego faktycznie zastosowanego wobec poszkodowanego. Charakteryzowało się przy tym daleko idącą lakonicznością (k. 122). Pozostając przy tym należy wskazać, że powodowie nie byli uprawnieni, w kontekście nałożonego na nich zobowiązania, do zastąpienia jego wykonania poprzez złożenie żądanych dokumentów, wnioskowaniem przeprowadzenia dowodu z zeznania powoda, w sytuacji gdy są przedsiębiorcami, a więc dokonują rozliczeń w sposób potwierdzany dokumentami, dokonując płatności zwykle bezgotówkowo, czego przykładem jest przedłożony przez powodów dowód zapłaty kwoty 6.500 złotych na rzecz I. W., przy dokumencie rozliczeniowym w postaci faktury VAT.

Tym samym powodowie w istocie uchylili się od złożenia tych dokumentów, które pozwoliłyby zweryfikować ich żądanie, zarówno w sprawie czasu trwania najmu, w tym najmu powodów od I. W., jak i rzeczywistych kosztów najmu. Nie można zakładać, że koszty dzienne najmu pojazdu, który został udostępniony poszkodowanemu do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia nauki jazdy, nie mogły być niższe, niż stawka wyrażona w dokumentach rozliczeniowych powołanych przez powodów. Pozwana przedstawiła dowody na okoliczność istnienia możliwości najmu podobnych pojazdów za znacznie niższe stawki dzienne, natomiast opinia biegłego, co zostało już wskazane wyżej, nie miała waloru przedstawienia cen rynkowych najmu tego akurat typu pojazdów, jak udostępniony poszkodowanemu.

Powyższe niewątpliwie wpływa na ocenę dowodów w niniejszej sprawie. Musi ona uwzględniać zaniechania przedstawienia dowodów, których przedstawienie było obowiązkiem strony, bądź to nałożonym przez Sąd, bądź też wynikającym z rozkładu ciężaru dowodów i przy uwzględnieniu wymagania dowodzenia w kontekście charakteru okoliczności, która podlegała ustaleniu.

Dokonując tej oceny należało uznać za niewystarczające do wykazania szkody dowody przedstawione przez powodów. W szczególności nie dają one podstawy do przyjęcia, że najem pojazdu wskazanego w pozwie, przez okres, który został wskazany do rozliczenia w niniejszej sprawie, poprzez oczekiwanie zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów żądanej kwoty, spowodował szkodę obejmującą kwotę wyższą, niż już otrzymana przez powoda bądź na ich rzecz zasądzona. To na powodach spoczywa ciężar wykazania, po pierwsze, że najem pojazdu zastępczego jest niezbędny w celu naprawienia szkody, a więc istnieje jego związek z faktem jej powstania, a po drugie, że wskazany koszt tego najmu został faktycznie poniesiony, wreszcie po trzecie, że jego wysokość nie jest zawyżona, a więc poniesienie tego kosztu nie sprzeciwia się obowiązkowi minimalizowania szkody.

Powodowie nie wykazali poniesienia żadanego kosztu. W szczególności nie wykazali, ażeby przyznana im dotychczas kwota nie wyczerpywała szkody z dochodzonego pozwem tytułu, a jak już wskazano wyżej to na powodach spoczywał ciężar dowodu w zakresie okoliczności uzasadniających wysokości odszkodowania.

Niczego nie zmienia wynik postępowania w sprawie XI GC 803/13 Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie, w którym powodowie dochodzili wcześniej części wykazywanej należności z tego samego tytułu. Orzeczenie to zapadło na tle oceny innej sprawy (w innych realiach dowodowych) i ocena prawna przedstawiona w jego uzasadnieniu dotyczy całkowicie innego materiału procesowego. Skoro zaś ustalenie odszkodowania następuje zawsze ad casum (z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy) to nieuzasadnione jest czynienie z wyroku w innej (choćby zbliżonej

faktycznie) sprawie argumentu dla wykazania wysokości zasądzonego odszkodowania czy też zwłaszcza używanie tego argumentu dla swoistej symplifikacji własnej analizy prawnej. Prawomocnością w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. objęte jest tylko zasądzenie orzeczone w powołanej sprawie, nie zaś ustalenia co do kosztów najmu pojazdu na rzecz poszkodowanego. W niniejszej sprawie postępowanie prowadzone było odrębnie i musi osobno uwzględniać twierdzenia i dowody przedstawione przez strony, przebieg postępowania dowodowego oraz czynności procesowe stron. Rozstrzygnięcie musi być poprzedzone oceną dowodów przeprowadzonych w niniejszej sprawie, a także oceną zaniechań przedstawienia dowodów, o ile miało miejsce, w oparciu o art. 233 § 2 k.p.c. Dopiero po tych czynnościach możliwe jest ustalenie i wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Biorąc pod uwagę, że powodowie nie wykazali poniesienia kosztu, którego zasądzenia od strony pozwanej się domagali, należy uznać, nie negując rozważań prawnych Sądu Rejonowego w sprawie podstawy prawnej odpowiedzialności pozwanej za szkodę wskazaną w pozwie, że nie doszło do wykazania przez nich szkody, której naprawienia powodowie dochodzili w niniejszym procesie.

Mając na uwadze powyższe, należało, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienić zaskarżony wyrok i oddalić powództwo. Rozstrzygnięcie to ma wpływ na orzeczenie o kosztach, w świetle art. 98 § 1 k.p.c., prowadzi więc do zmiany orzeczenia o kosztach procesu poprzez ich zasądzenie na rzecz strony pozwanej, a wobec uwzględnienia apelacji do zasądzenia od powodów na rzecz pozwanej również kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym. Koszty pozwanego obejmują wynagrodzenie radcowskie, które w pierwszej instancji kształtowało się w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, zaś w drugiej instancji w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych

(...)L. A. G.